

РАДНИЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

Уредништво је у штампарији Радевковића Администрација у Социјалистичком Народном Дому.

ТЕЛЕФОН

Редакције 646
Администрације 870

Рукописи се не враћају. Огласи се штампају по врло јефтиној цени

Излазе сваки дан сем недеље. — Цена: на годину 12 динара, на пола године 6 динара, на 3 месеца 3 динара, за месец дана 1 дин. За вностранство 30 динара годишње.

БРОЈ 5 ПАРА

Мач над главом

Наше јучерање слутње почињу се обистињавати. Ситуација на Балкану опаснија је него што смо чак и ми мислили. Односи између Грчке и Турске ушли су у сасвим критичну фазу. Грчка је прва почела да кида. Она је извршила анексију Хиоса и Митилене, острва око којих је био спор коме ће припасти. Турска има или да се помири са тим или да се силом одупре. Фурија рата већ витла својим страшним мачем над Балканом. Још није пресушила ни она баруштина крви проливене у два прошла рата, а већ треба да потекне нова, свежа, врућа!

И као што увек бива на Балкану, безумље једних повлачи за собом пронаст и других. За насртљивост Грчке мораће, изгледа, да плаћа цех Србија. Велика Јеллада треба да се диже на костурима дринских, шумадијских, моравских, тимочких и вардарских сељака. Наш народ треба да поткусурује амбиције двеју династија. Због гротоманије краља Константина треба да остане без хранитеља још десетак хиљада српских породица. Поред благодети Пашићеве дипломатске мудрости, ми морамо да гутамо још и благодети Веницелосове дипломатске мудрости. Ми гинемо за два краља и испаштамо за глупости два балканска Бизмарка.

Не знамо тачно шта се ради и уговара иза кулиса српске и грчке дипломатије. Једно је само несумњиво. Србија стоји пред ратним амбисом. Ситуација је у највећој мери озбиљна. Ствар грчка, благодарећи лудости наше дипломатије, постаје и ствар српска. Пошто смо грчкој буржоазији извојевали Солун, сад треба, ваљда, да отимамо за њен рачун и Смирну или Цариград.

Колико је ситуација опасна види се најбоље из тог факта што Скупиштина, која је јуче најдаље требала бити распуштена, одлаже своје седнице до суботе. Нико није сигуран за сутра, и очекује се гром ма са које стране. И ако влада изврши неки нов злочин над српским народом, Пашићеву глупо немо дете што се зове Скупштина треба за сваки случај да се нађе ту, да и тај злочин санкционише и да му даде моралну и материјалну потпору.

Ствар ће ићи у толико лакше и у толико брже што, сем социјалиста, у Скупштини нема никога од опозиције! Дитињаства тактика опструкције, која је већ толико пута банкротирала, показује све своје безумље данас, на овоме конкретном примеру. У моментима од којих зависи судбина земље, опозиције нема нигде у Скупштини — само зато што је Марко Ђуричић казаво Јаши Продановићу да је клеветник а Јаша Продановић казаво, опет, Марку Ђуричићу да је коцкар, па Јаша није хтео да тргне реч натраг а онда ни Марко није хтео да тргне реч натраг! И док се расправља фузионашко-самосталско рекла-кала, које траје ево већ читаву једну деценију, Историја грми

са својим гвозденим точковима преко лешина балканских народа, и једно за другим нижу се догађаји у којима су ангажовани не само животи садањих генерација него и егзистенција читавих земаља и нација! Доиста, никада на челу читавих народа, који су способни за вршење историјских дела, нису стајали беднији управљачи но данас — и никада боље него у овим епохалним догађајима није Историја доказала колико су владајуће класе лажни репрезентанти народних маса и колико су те класе без икакве историјске функције!

У име стотина хиљада ратника и њихових породица који се још нису повратили себи од јучерањих крвавих ратова, ми тражимо од владе да не скаче у амбис у који је појурила Грчка. Ми нећемо више рат ни за амбиције домаћих шовиниста; још мање пристајемо на рат за амбиције грчких власника! Једновремено са тим, ми захтевамо да се одмах публикује тајни уговор између грчке и српске владе, те да се једном види да ли је то савез за заштиту животних интереса два блиска народа или је то договор за извођење развојничких планова двеју незајакљивих династичких, милитаристичких и капиталистичких ајдучких дружина! Хоћемо да знамо да ли је српско-грчки савез разгранато и хладовито маслиново дрво под чијим ће зеленим границама Срби и Грци лечити своје тешке ране и враћати полагамо своје земље култури и цивилизацији, или је то страшни Дамоклов мач којим ће српски и грчки власници стално фијукати над главама својих народа и гурати их из једног црвенога мора у друго!

На брзу руку

Реформе у просвети

Фузионашки су збиља демократи. Они воде много рачуна о јавној реформи. Они поклањају пајажу свакој оправданој критички. Они су гоштовали да поправа све што не ваља.

Тако најпример, наша критичка њихове просветне политике имала је дејства. Г. Љуба Јовановић рекао се да већ једном мења ствари из снова. Ради се ене, гично на једној коренијој реформи школске наставе, и у општој просвети, у Србији. Први, најважнији корак у томе правцу већ је учињен. За чиновника министарства просвете постављен је овил дача војвода Јован Бабунски, један од најистакнутијих комита.

За овом реформом доћиће убрзо и друге. Сви су изгледали да ће г. Љуба Јовановић, и ако и сам велики просветни радник, нарочито чувен са своје већине у погађању нишана, успијети уместо доста нијем од себе, по свој прилици генералу Михаилу Живковићу или генералу Божи Јанковићу. У том случају, за начелника министарства просвете биће узет г. Воја Танкосић, пешадиски мајор и шеф комитатске организације. Референт за црквене, и уопште за побожне ствари, биће г. Велимир Велић, коњички мајор, који не носи на својој души ни десетак људи.

Само ће бити поштеже за педагошки одсек. Ту има грдно много кандидата који су се у овим ратовима прославили својим оригиналним педагошким методима и

системајским васпитавањем војника. Поштоје у главном две групе кандидата. Једни мисле да је боље васпитавајући свети бајинама, а други мисле да је боље сабљом. Има и једна шрепа група, која мисли да су за васпитање војника, односи њака, довољни кочићи. Та је група, као што се види, неозбиљна, а још уз то и малобројна, јачако да се и не узима у обзир. Сивар ће се морати разјавити тако што ће се расписати конкурсе, и на челу педагошке струке у Србији ставиће се оној официру, или подофициру, који је војницима оценио највише бајина у овим рајдовима. Кандидати који су за све време рајдова ударили испод хиљаду бајина, неће се ни узимати у обзир.

Одмах по том прилици ће се измени наставног плана у основним школама. Табли, сунђерова и кредата гоштовати никако и нема по школама; али нам то више и не треба. Место тога, набавиће се за малчане што више ручних бомби и кама, и деца ће се обучавати тим лепим вежбама. На савјетници ће бити комити а ујавиће се основних школа биће они каплари, поднаредници и поредници који су се јавили бар са по једном јуначком песмом у патриотском листу Балкану. Прву награду добијаће они Српци који се јачако извешће да могу заклати човека а да он и не писне. Школски надзорници биће изјави најугледнији и највећини касати. Свети Сава неће узети биће школска слава. Место њега узети се за школског свеца Свети Аранђел, патриот касатског еснафа.

Човек што се смеја.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

Самосталска изборна парола

Све наде самосталаца да дођу на власт, па макар и помоћу официрске клике, изјаловиле су се и они су остали на целулу, улањенији од власти сад него икад раније. Но то њих ништа не збуњује. У своме слепау да се дочепају једног тако реи табилног посла као што је државна власт: управљање над четри и по милиона поданика, руковање толиким милионима народнога богатства, толиким рудницама, мајданима, концесијама, лиферацијама, и т.д., — самосталци не бирају средстава. Кад нису могли да добију власт из руку официра и владоца, они ће је потражити опет од народа. Ако су изгубили на једној страни, покушаће на другој. Како и на који начин? И то је споредно. Треба се удружити са сваком, само ако ће та дружба донети користи.

И самосталци тако и раде. Они, који су се одвојили од фузионашког тобож зато што су они ушли у заједнички кабинет са напредњацима, проповедају сад груписање у један фронт целокупне опозиције против фузионаша и фузионашкога режима. Самосталски чистунци сад се не либе да изађу на изборе заједно са тим истим напредњацима и са либералима, који су се после 29. маја прометнули у некакве националце. Већ се пуштају гласови и припремају самосталски бирачи на једну такву изборну фузију. Одјек истина још ћути али зато Звона, које је за самосталску партију оно исто што и Трибуна за фузионашку, већ припрема самосталске духове, и да је разлоге због чега је нужно да се сва опозиција удружи против фузионаша. Ми ћемо навести те разлоге из Звона, које је оно оштампало курзивом. Ми ћемо бити пажљивији према самосталским бирачима па ћемо их донети масним словима. Они гласе:

„Бирачи самосталних радикала треба нарочито да буду свесни тога, да њихова странка после свега што је било, не може доћи на власт пре него што се фузионашки у Скупштини потпуно онемогуће, а фузионашки ће у Скупштини бити немогући чим се

опозиција буде здружила за изборе“.

Као што се види, и самосталци су почели да бивају искрени. Они резонују: Шта ту ваздан лагати народ како ми хоћемо те ово, те оно! Рецимо му једанпут искрено: ми хоћемо власт, власт по сваку цену, власт пошто пото! па ће нас он послушати и даће нам је. Али ми нисмо сами довољно јаки за то. Наш противник, кога мрзимо из дубине душе (јер никако не пушта власт из шака), још је довољно јак и снажан. Стога се треба удружити и са другим њаволом, само да срушимо фузионаше. А нашим пријатељима, који би могли и не одобрити такав наш поступак, рећи ћемо да то чинимо само због тога да дођемо до власти. А кад то постигнемо, онда ће бити добро и за нас и за њих. То ће их расположити и одброволити те ће нам опростити овај корак, на који нас нагони једино уверење да на други начин не можемо никад доћи на власт.

Ето, то је изборна парола Самосталске партије! Строго начелна, као што ју је Бог дао, она ће и у идуче изборе унети начелности! Ако ко у то не верује, ускоро ће се уверити!

Ми социјалдемократи овим нисмо ни најмање изненађени. Ми смо одувек били тога мишљења да су самосталци далеко од тога да буду каква принципијелна, а још мање демократска партија, и да је њима као и свима осталим буржоаским партијама стало само до тога да се дочепају власти која је један рентабилан посао. И ако се ни досада ни избори нису одликовали озбиљношћу и начелношћу, ипак ће ово годишње у томе однети рекорд. На Скупиштинским изборима, који ће се љут и крвав бој између владе и партије и фузионисане буржоаске опозиције. Средства се неће бирати. Од силних лажи, клевета, лагања и сбеђања противници неће видети један другога. У таквом хаосу од безначаљности и шарске дреке положај социјалне демократије неће бити лак. Она ће имати да се бори на два фронта: и против владајуће партије, која цеди и убија народне масе, и против буржоаске опозиције, која не обећава ништа боље. Али у колико је наш положај тежи, у толико је за нас више части. Ми ћемо бити једина партија која ће се држати на принципијелној висини и која ће у место лажи, клевета и обмана употребљавати само факта.

Наша партија улази у велике борбе. Крујна питања су на дневном реду. Треба агитовати неуморно и на све стране. У томе раду најбољи помагач ће нам бити наш партијски орган, који је одувек био и наш најбољи агитатор. Нашем листу треба поклониши сву пажњу која му се дугује и коју он заслужује. Њега треба распростираши на све стране.

Поводом тога, у среду, у 8 сати увече, одржаће се Заједничко, Партијско и Синдикално Веће. Дневни ред:

Наше дужности према Радничким Новинама.

Референт: друг Душан Поповић, главни уредник Радничких Новина.

Нека ниједан члан не изостаје са овога Већа на коме ће се донети важне одлуке.

Другови, читајте „Борбу“

ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ ЖИВОТ

Енглеска и Русија

Пре неколико дана у енглеском парламенту опет је било претресано питање о односима с Русијом. Већ читав месец дана светска штампа живо коментарише вест о флотном споразуму између Енглеске и Русије, који је тобож остварен после доласка енглеског краља у Париз. И већ месец дана енглески либерални листови, отворени противници сваког зближења с Русијом, оштро критикују такав корак. Оно што је приликом предлога Лависовог о претварању Тројног Споразума у савез изјавио само један либерални орган, поновила је сад свеколика либерална штампа: енглеску владу, која би се усудила да закључи какав војни уговор с Русијом, збрисао би народни гнев за двадесет и четири часа.

Греј је, дакле, морао говорити о томе и његов одговор утишао је узбуђење. Он је изјавио да нема ниједне необјављене конвенције, која би у случају рата с којом трећом силом спречавала Енглеску у њеној потпуној слободи одлучивања, да ли ће се умешати у рат. Што се тиче конвенције с Русијом „никакав споразум није закључен нити се води, нити се, рекао је Греј, колико ја знам, планира. Дакле, све што се у европској штампи о војној конвенцији изнело нетачно је; о њој или уопште није било речи између државника Русије и Енглеске, или је с енглеске стране руски предлог одбијен.

Овом Грејевом изјавом потпуно је рашчишћена ситуација. Ми смо још раније, кад се у штампи претресало питање о Споразуму и Савезу, указали на супротности интереса између Енглеске и Русије на далеком Истоку, специјално Персији, које савез онемогућују. Па ипак су се кроз штампу, нарочито нашу, чули гласови да је приликом доласка краља Ђорђа у Париз постигнут много тешки споразум. Изјава Грејова демантује све такве претпоставке.

А како се у Енглеској мисли о руском пријатељству најбоље се види из коментара, којим енглески листови пропраћају француску министарску кризу. Сви либерални листови оштро нападају држање Русије, њено мешање у унутрашње ствари Француске, тежњу Русије да ојача реакцију у Француској. Пријатељство Русије и Француске служило је, по њиховом мишљењу, само руским империјалистичким прохтевима и реакционарним тежњама француских шовиниста. И указујући на то, они примећују да би до истих резултата и у Енглејској довело пријатељство с Русијом.

Али се против пријатељства с Русијом не буну само енглеска демократија; већ на односе с Русијом са забринутошћу гледају и званични кругови енглески. Питање о Персији може лако постати кобно питање у енглеско-руским односима. Русија не показује ни мало воље да повуче своје трупе из северне Персије, а Енглеска, под утицајем финан-

сиских кругова, залази све дубље у неутралну зону. Оно што се од вајкада изгубило: граничење између Енглеске и Русије ускоро ће се остварити. Експанзија једне или друге силе мораће престати или се окренути на другу страну. Иначе сукоб је неизбежан.

Из руских томрука

Цео просвећени свет грози се због ужаса и злочина, што се по руским тамницама врше. Цвет руског народа, све оно што се залагало за напредак и благостање руског народа, пада под ударема целог света секуре или скапава у затворима, изложено мучењима, глади и батинама.

Два кратка, лаконска телеграма што су ових дана изишли један за другим у руским листовима с дирљивом трагичношћу оцртавају то стање:

„Псков, 20 маја. У каторгама су 150 политичких сужања ошћенели ширајк глау. Они штраже да се у даље два надзорника који су били на и мучили сужње. Помоћник државног правозаступника одбија кататорички овај захтев, поричући да у ошћенели постоји злостављање сужњих.“

Други телеграм саопштава крај ове очајне борбе:

„Псков, 24 маја. Седмодневни ширајк глау политичких сужња у каторгама пресисао је. Јуче се један од сужњих обесио помоћу својих гвоздених окова. Други је шакође покушао да изврши самоубиство.“

БАЛКАН

Бугарска

— Пројавио зајам —

И шеста буџетска дванајестина је изгласана у Народном Собранию а буџет још није решен. Без зајма чења зајма немогуће је правилно решити буџет а зајма још нема. У том несигурном положају који Радо славољева влада осећа, издајни купоне место новца, дошао је био пре неки дан глас из Берлина да је Министар Финансија Тончев успео да закључи зајам од 500 милиона са аустријско-немачким банкама. Али радост владе и њене величине била је кратка, јер одмах затим Тончев је јавио да су преговори морали бити прекинати због великих захтева које су стављале немачке банке и због политичких обавеза које су и сувише тешке да би их он сам, без саветовања са владом, могао примити.

И сада је и шира јавност у могућности да позна те услове и продискутује о благонаклоности великих сила према балканским државама. Звонична Бугарска је прекинула са руском политиком, отргла се од једног татора, уклонила из владе стварнога председника и министра спољних послова, рускога посланика у Софији — не да би била слободна од свакога утицаја које Велике Силе, већ да постане извршилац политике других Великих Сила, Аустрије и Немачке, и да место руског у бугарску владу уђе аустријски посланик. Бугарска је се отресе-

ла руске морје али бугарска буржоазија се труди да јој, ради својих себичних интереса, натовари на леђа још тежу морју, аустријско-немачку.

Најјаче оружје које велике државе имају за спровођење своје политике јесте новац. Тај новац се може добити од њих само по цену скуних интереса и по цену великих политичких добити за ту велику државу. И ако је само политички момент згодан, онда се приликом склапања зајмова испољи сва бруталност и грубост великих држава према малим. Бугарска је, несрећом, сада у таквом положају. Француска Енглеска и Русија отказале су јој „благонаклону“ пажњу и чекају да Бугарска падне на колена пред њима. Остале су Немачка и Аустрија, код којих је новац веома скуп и који га зајме искључиво ради политичких циљева. Оне су у положају да диктују захтеве и оне их диктују.

За остварење зајма од 500 милиона, берлински и бечки финансијски кругови траже: залогу на непрерађени дуван и своје чиновничтво у монопољу бугарског дувана; повластицу за грађење пристаништа Порто-Лагос и пруге Харково-Порто-Лагос, затим повластицу за грађење још једне пруге коју ће банка назначити; набавку оружја са муницијом у немачким и аустријским фабрикама; ликвидирање свих задужења учињених приликом последњих ратова; исплату турског дуга од 75 милиона; учешће на прузи Дедеагач—Солун која износи 160 километара, према чему би један велики део источних железница остао и даље у експлоатацији оријенталног друштва. Сви ти захтеви представљају јасно пуну зависност земље, која их усвоји, потпуно давање оставке на своју самосталну политику. Међу тим, то није све. Уговор о зајму има своје придодате политичке ставове који се не износе пред Собрание и пред народ.

О тој политичкој страни уговора о зајму влада Радосављева ћути, али је баш тим ћутањем и потврђује. Јасно је, да би се тим додатим члановима тражила пуну зависност бугарске политике од политике Тројнога Савеза. А за испуњавање тих чланова служи као санкција зајам, чије би се извршење одмах обуставило, ако би се Бугарска показала непослушном. Зато је и извршење зајма пољепљено на три године. Прва половина, 250 милиона издала би се у два пуга: 100 милиона одмах и 150 милиона у почетку идуче године, а друга половина у току 1916. године. Курс би био 84, а интересна стопа 5%.

Бугарска је стављена у шкрипац: Или да бира вазалство Тројног Споразума, или службу Тројном Савезу. Бесумње, она ће једно од тога двога изабрати, као што су све балканске државе учиниле. Ни бугарска буржоазија као ни остале балканске неће изабрати оно треће, што им препоручују прилике, што им препоручују њихови народи: служба Балкану. Вазалство Великим Силама престаће само тада, када престаје распра међу балканским народима.

Али кад се игра свршила и сам је Мишка пришао к њему, Чисчак, напоследку, проговори.

— Занимљива књига? — питао је Мишка.

— Ужасно, како је занимљива, — са осећајем одговорио је Сашка.

— А ко је измислио?

— Кога?

— Па ту књигу.

— А ја и сам не знам. Сад ћу да видим.

Сашка погледа на корице и прочита: „дело ен ве Гогоља“. Гогољ је, мора бити, написао књигу, — објаснио је Чисчак.

— О коме прича? — продужио је да пита Мишка.

— О Тарасу Буљби.

— А ко је тај — шпијун или разбојник?

— Није он разбојник, а као да је нешто слично томе. Запорожац, значи козак, разумеш? Хохол*...

— Како да не разумем, разумем. Шта ту, Хохол су такође људи и вера им је руска, православна, — филозофарао је Мишка.

— Е баш због вере, — прихвати Сашка — и догодило се све. Страшно, како је занимљиво.

— Али нам читај, ми ћемо да слушамо.

— Па ја сам већ далеко отишао.

— Ништа, почни спочетка, неће ти језик отпасти.

* Малорус. —

Жека

Индустријски развој и жека

Један од основних закона Политичке Економије гласи, да машина потискује раднике и на њихово место доводи жене и децу. У колико је у једној земљи индустрија већма развијена, у толико је већи и број жена радница. Тај закон Политичке Економије потврђује се и код нас, где са отварањем сваке нове фабрике нагрће у њих маса жена. Али нарочито поучан пример пружају статистички подаци о женском раду у Саксонској.

Саксонска је, после Пруске, највећа држава у Немачком Царству, које је састављено из 25 држава са заједничким царем и парламентом. Саксонска је земља у којој је индустрија нарочито, највећма у Немачкој развијена. Зато одмах и видимо у њој највећи проценат упослених жена. Докле је 1911 год. било 2504834 радника, а 650506 радница упослених у индустрији, докле те исте године у Саксонској на 456.836 радника долази 236.507 радница. Дакле, док у Пруској раднице чине 25,9 процената, у Саксонској се тај проценат пење на 51,7. Упоредним статистичким подацима може се утврдити да у олико је развијенији ступањ индустрије у једној земљи, у толико је већи проценат жена које раде у фабрикама.

Уз то нам статистички подаци показују да с нарастом индустријске производње неминовно долази све веће продирање женског рада. Док је у Саксонској 1895 упослено у индустрију 253941, докле их је 1907 већ 348.763. И из података о појединим индустријским гранама излази исти закључак. Радница је било у:

1891	1911
у преради метала	2408 10433
у текстил. индустрији	68120 125150
у производњи хране и послastiца	1669 17745
у производњи одела	10308 37396

Дакле, за двадесет година број жена радница у свима важнијим индустријским гранама удвојио се или утростручио.

И код нас се индустрија почиње развијати брзим темпом. Последнице тога развића све се јаче осећају, у будуће ће се осећати још јаче. Жене из пролетерских редова могу из ових података да виде шта чека њих или њихову децу. Ако већ нису, она ће ускоро морати на најамни рад у фабрику и радионицу. А тамо ће моћи доћи до сношљивог живота само ако одмах приступе радничким организацијама и социјалистичкој партији. А зато треба већ сад да се припремају!

Ко хоће да се упозна са марксистичком науком шта нека буде стални прешлајник и читалац социјалистичког часописа Борбе. Цена на годину 8, за пола године 4, за три месеца 2 динара.

Осуђеници су сели у полукруг на нара, а Сашка се намести, искашља и отпоче да чита. Читао је полагано, разговетно и довољно изразито.

Осуђеници су пажљиво слушали и са сваким минутом интересовање је расло, и хапсеници су се бојали да и реч испусте.

А Сашка је читао: „са дрвета Андреја прешао на кров и кроз оцак од камина спустио се право у собу лепотице, која је у то време седела пред свећом и вадила из својих ушију скупцене минђуше. Девна пољкиња“...

— Ех, до ђавола! — од једном ускликну Мишка и удари песницом по нару. — Ах ђидија! То је права јуначина!...

— Да кроз сјак — није лака ствар, — прихватио је Феђка — Коси. Али му Љишка није дао да говори.

— Доста, ћути Коси. Терај даље, Чисчак.

И Сашка је продужавао. Тамни круг слушалаца постајао је ужи, очи су светлиле, а на озбиљним, брадастим лицима осуђеника застао је израз усхићења.

Чисчак је читао: „Ако је козак постао лопов, украо ма какву ситуацију, то се већ сматрало као поруга за све козаштво: њега су као нечасног везивали за срамни стуб и остављали поред њега батину, којом га је сваки пролазник морао ударити,

Из дана у дан

Откуп нишкога двора. Краљица Наталија, уступила је у својину округу нишком свој дворца у Нишу, с тим да јој округ сваке године плаћа по 12.000 динара годишње, а по смрти њеној, да дворца буде својина округа нишког.

Пруга Ужице—Прибој. Јуче је отпочело трасирање нове железничке пруге Ужице — Прибој.

Санаторијум на Златибору. Пре три дана довршена је зграда на Златибору, која ће се употребити за лечење туберкулозних људи. Станова има 40, који су удобни, а кафана је снабдевена свима потребима.

Три инспектора Санитета. По новом закону о изменама у Санитету, поставиће се још три инспектора — лекара, ради контролисања службе над сеоским и окружним лекарима.

Поднео оставку. Михајло Јовановић—Девин, радикални посланик за округ врашки, поднео је јуче оставку на посланички мандат.

Осуђен официр. Пресудом великог војног суда, осуђен је пешадијски потпоручник Милан Несторовић, на 6 месеци затвора за дисциплинарне кривице, учињене за време рата.

Узроци о одлагању седница. Из владних кругова потврђује се вест, да су седнице скупштинске одложене до суботе зато, што је неминован оружани сукоб између Турске и Грчке, те да зато треба да буде Скупштина на окупу.

Примљени закони. На јучерашњој Скупштинској седници, примљени су и на другом читању закони: о ванредном кредиту за спрему и наоружање војске, у суми од 123 милиона динара, затим ванредни кредити за 1912 и 1913 годину, измене у закону о устројству војске, о Бањана и минералним водама и измене у санитарском закону.

Идућа седница. Идућа седница Народне Скупштине, заказана је за суботу 6 ов. м. са дневним редом: извештај верификационог одбора по поднетим оставкама народних посланика.

Интерпелација о инвалидима. Поднета је јуче интерпелација на министра војног, што се у појединим сеоским општинама ништа не ради по молбама оних породица, којима још није досуђена инвалидска потпора.

Напредњаци и радикали Чује се да је влада понудила посланичкој групи напредне странке компромис за заједнички рад у изборима народних посланика, и да ће се о овој понуди одлучити кроз који дан, у главном одбору напредне странке.

Енглези у Београду. Са г. Чедом Мијатовићем, бившим послаником у Лондону, допутовали су јуче: г. г. пуковник Серте, бивши великобритански војни аташе у Атини, Лорд Морфет, г. Александар Тукер, бивши консул српски, и г. Хана инжињер — у намери да понуде влади један за-

јам од два милиона фунта стерлинга (50 милиона динара.)

Они су јуче у тој цели посетили министра председника г. Пашића и министра финансија г. Др. Пачу-а.

Дао оставку. Друг Милан Недић, суплент нишке гимназије, дао је јуче оставку на државну службу.

Из партије

Организације у округу моровомом: За општину винограч изабрата је следећа управа: за председника Љуба Ђорђевић; за секретара Жика Крстић; за чланове управ. одбора: Радивоје Милојевић, Јеврем Јевремовић и Драгутин Т. Павловић; за чланове надзор одбора: Петар Динић и Љуба Мијатовић, сви из Винораче.

За село Лозовик — општина беличка: за председника Алекса Павловић; за секретара Димитрије Стевановић; за чланове управ. одбора: Милорад Вукмановић и Илија Илић; за чланове надзор. одбора: Борисав Димитријевић, Радивоје Стевановић и Радивоје Ђорђевић, сви из Лозовика.

За општину беличку: за председника Тодор Симић; за секретара Ђурђа Илића; за чланове управ. одбора: Станимир Ђорђевић, Драгутин Милековић и Живојина Милековић; за чланове надзор. одбора: Тихомир Милековић и Миладина Николића, сви из Белице.

За општину главничку изаброто је повереништво, састављено из следећих лица: Радисава С. Костадиновића, Милана и Живојина Симића, из Главница.

За село Мишевиће — општине беличке: за председника Миладина Мишевића; за деловођу Славка Буковића; за чланове управ. одбора: Благоја Савића, Божидара Буковића и Петра Савића; за члан. надзор. одбора: Благоја Тодоровића, сви из Мишевића.

Ова су села и ове општине у срезу беличком.

За општину стењевачку — срез деполвачког: за председника Радисав Миловановић; за деловођу Мијанло Рајковић, оба из Дворишта и за члана упр. одбора Живан Мијанловић, из Стењеваца.

ИЗ РАДНИЧКЕ КОМОРЕ

Протест Радничке Коморе Г. Министру Унутрашњих Дела

Полиција у Лесковцу непрекидно се меша у привредне односе тамошњих фабриканата и радника и у раднички штрајк који тамо траје месец и по дана, разуме се, на штету радника а у корист фабриканата, противно и закону о радњама и здравом схватању државних интереса.

Она је издала наредбу којом забрањује:

1. Држање штрајкачких стража у опште; ма да су оне у целом свету саставни део штрајка и животних интереса радничке класе.

2. Обавештавање радника од стране штрајкача.

Радничка Комора протестује противу оваквога пристрасног стајања на страну јачег — Тражи од Вис г. министре да ову полициску наредбу повучете и да држава сачува бар своју неутралност у овој економској борби, кад већ неће да стане на стране слабијег.

Избор Помоћничког одбора

На другој ванредној Скупштини савеза месарских радника 18 маја г. у Београду, извршен је избор помоћничког одбора на основу чл. 110

лзца није се мицао с места и ни код кога се није појавила мисао о сну.

А када је Чисчак завршио, осуђеници су се дубоко замислили и ћутећи уздисали. Њима је од свег срца било жао славног Тараса и свих запорожаца, које су убили пољаци.

Видиш како су се људи за веру борили! — први прекиде ћутање Феђка.

— Да, то су били прави људи, — рече Сашка.

— И тачно, да су прави — одмах се сагласи Феђка и продужи: — То није оно што смо ми. Са нама ради шта хоћеш, ми ни прстом нећемо мрднути. Ето, на пример, да узмемо ову ствар: Сутра је Велика субота а затим и Ускрсе, и даље тако... Једном речи, велики дани наступају. Ал нама неће отворити хапсану. А у Кијевској, и Камешловској и у Семипалатинској, у такве дане отварају хапсане, да би се, знаш, хапсеници прошетали по ходницима. А код нас несмеш ни да мрднеш.

— А хоћеш ли, ја ћу сутра да кажем самом управнику... — Одједном Љишка прекиде Феђку.

— Шта да кажем?

— То да кажем, да отвори хапсану.

— Лажеш, и нећ казати.

— Е баш ћу да кажем!

— Е баш нећеш казати, упорно је тврдио Феђка.

— Шта? Ја да не кажем.

Љишка сасвим приђе Косоме.

ФЕЛТОН

А. Свирски.

Због Гогоља

III.

После вечерње прозивке Љишка је извадио скривене испод пода карте и отпочела је игра на књиге, страсна, опрезна, са псовком.

Књиге, као новац, прелазиле су из руке у руку.

И разгореле се страсти, из уста су излетала проклетства и завист је увлачила отровну жаоку срца оних који су губили.

Само један осуђеник није узимао учешћа у игри. То је био Сашка — Чисчак, најписменији, осуђен на шест година робије за прављење лажног новца.

Омаген, блед, мршав, црне косе, са ватреним, паметним црним очима. Сашка се намести под лампицом, која је горела над вратима и удубио се у читање добивене књиге.

Сашка је, очевидно, био јако заинтересован и просто је гутао страницу за страницом. Затим су му пришли они, који су у игри изгубили и стали досађивати запиткивањима, али се Сашка чинио да не чује.

— Шта читаш? Чисчак, чујешли, до ђавола!... О коме је написано у књизи? Ух, ђавола, погордио се!...

А Сашка ћути, као да се не тиче

зак о радњама. Изабрана су ова лица: Франц Ајзенхамер, Петар Перичић, Јован Ђорђевић, Бранко Пе-

тровић и Сретен Јаковљевић месарски радници.

Из унутрашњости и Нове Србије

Сидом на литију

Софио

Председник наше општине, Јанко Мајсторовић, непрестано гони и кажњава наше другове, и ако му они за то не дају никаква повода. Тако је 13 маја општински суд издао наредбу на потпис свима нашим друговима да 15 маја, на Спасов дан, морају ићи на литију коју носи општина ропчевачка и сопотска. Како су наши другови одбили да следеју овако глупавој наредби, то их сад председник непрестано гони и тражи најмању ситницу само да би их могао казнити. Он им јавно прети да ће их казнити због тога што нису поступили по његовој наредби. Боље би било за овога Јанка да се са миром, него да забавља три у здраву ногу. Иначе, неће се добро провести.

Са изложбе

Крагујевац

Овде је 25, 26 и 27 т. м. била изложба предмета, који се израђују у Војно техничком Заводу. То су махом предмети за војну употребу: пушчана и топовска муниција, коњска опрема, пушке, сабље и др. Затим деформисано оружје из minulих ратова.

Почев од оних цртежа што су их марљиво и чисто израдили раднички малишани из I год. Војно-занатлиске Школе својим од рада жуљевитим рукама, па до оних технички савршених шрапнела и граната, куршума дум-дум, брозметки и митраљеза — све то оставља утисак нечега великог и страшног, узвишеног и ниског, културног и варварског. Ту се, с једне стране, огледа сва моћ радничке руке, гараве, жуљевите, али способне за такве радове, који се с пуним правом могу назвати уметничким; техничка сложеност шрапнела и граната, њихова тежина и дејство запрепашћују гледаоца. А с друге стране када се помисли чему све то служи, нашта толики раднички труд, изазива гнушање, одвратност према данашњем времену, друштвеном систему, који све то условљава.

Заиста се за XX век може с правом рећи: „Нек' се овај вијек горди над свијема вјексима“, јер је достигао савршенство, што се најјасније види на овој изложби: разорно зрно од четрдесет и два кгр. тежине! *Четрдесет и два кгр!* Помислите само: Колико је оно труда и муке стало, да би једнога тренутка брзином муње излетело из топа, зарило се дубоко негде у ров, експлодирало подигнувши облак земље и бацивши у ваздух можда неколико десетина младих и здравих људи, који су жељни живота!

Нарочиту пажњу на овој изложби привлачи дренова држља једног чекића, којим је радник Јозеф Коњички 35 год. радио. Дрво је врло јако, јаче можда него што је била дреновина из које је Краљевић Мар-

ко воду цедио, а од силног и дугогодишњег стежања и трења на држљи је, као на иловачи, дубоко утиснута шака са прстима радничким. Сјајан доказ шта може да учини живава рука радника!

Ова изложба, по циљу коме sluже предмети, речит је доказ варварства данашњег времена и као таква има великог значаја, а у будућности би, претворена у Музеј, још више вредела: она би будућним поколењима, која неће знати за ратове, топове, бомбе, шрапнеле и гранате, говорила да је некада било време када је човек човеку, народ народу, класа класи, био — крвни непријатељ!

Гаја

VII Конгрес Главног Радничког Савеза I седница

(2)

М. Мирић у име одбора за утврђивање дневног реда предлаже дневни ред на који се одбор сложио. Председник пита Конгрес да ли приима предложени дневни ред. Конгрес приима.

М. Тимошић, извештач верификационог одбора, подноси извештај. Износи како је који савез и које веће заступљено. Одбор је нашао да немају исправна документа: савез шивачких радника (абације), савез типографских радника, савез дрводелских радника, савез рударских радника, савез троговачких помоћника, савез берберских радника и савез грађевинарских радника. Исто је тако и друг Стојан Милошевић, из Крушевца, дошао без пуномоћја. Одбор је мишљења да се овим савезима оспори мандат.

Душан Пешић: Извештач је рекао да треба оспорити мандат савезу шивачких радника (абацијском савезу). Ми смо се на једној седници бавили питањем да се квота плати Гл. Р. Савезу, али, другови, у томе би случају абацијски савез дао сву своју готовину на квоту. Како је пак савез имао пред собом борбу, то није био у могућности да изда сву готовину за квоту. У будуће савез шивачких радника неће договати квоту, већ ће предњачити у плаћању.

В. Трпчанин: Ако би се усвојило мишљење одбора за верификацију, онда би то значило распустити конгрес. Може се осудити поступак појединих савеза, али сам ја мишљења да им се не споре мандати.

Председник Лука Павићевић: Пријавило се једана се говорника. С обзиром на прилике у којима се налазимо наш покрет, ја бих предложио да се ова пуномоћја оспоре, а да се у будуће овкви случајеви не понављају. (Конгрес приима.) Такође сам мишљења да се и мандат друга Милошевића, из Крушевца, не оспорава већ да се прими (Конгрес приима).

Ју присутнима видео се цвет пингвинског друштва, принц и принцеза од Босено, граф Кленз, Господин од Ла Тримена, Господин Бигур и неколико богатих Јеврејкиња. Генералисимус народне војске био је дошао у униформи. Са свију страна њему се клицало.

Са тешком муком подиже се трибина. Један човек из народа, радник, али паметан, по имену Рошен, секретар жутога синдиката, би изабран за председника.

У више великих говора би режим који је Пингвинија била добровољно примила назван „буњиштем“ и „клоаком“. Лепи Теодор, председник, би поштеђен. Ни Кришо ни свештеници не рекосе о њему ни речи.

На збору се разви дискусија. Један бранилац новог режима и Републике, физички радник, јави се за реч.

— Господо, рече председник Рошен, ми смо објавили да је слободна дискусија. Ми смо верни својој речи; ми нисмо као наши непријатељи, ми смо поштени људи. Ја дајем реч једном противнику. Бог ће знати шта ће све чути! Господо, ја вас молим да пажљиво и мирно саслушате говорника.

— Господо, рече бранилац Републике. Али одмах би свучен са трибине и изгажен од разјарене гомиле. Ње-

Затим у име Главног Радничког Савеза подноси извештај друг

Павле Павловић: Другови, извештај вам је послат пре двадесет дана. Наша је мера била да се другови упознају са извештајем. Имало је организација које нису послале извештај делегата, те се њима није послао ни извештај. Ја ћу вам, другови, изнећи укратко извештај управе. Ми се сада налазимо са једном групом наших нових делегата. То су другови из Нове Србије, преко којих ће се развијати раднички покрет у њој. Такође смо заступљени на овом конгресу са делегатом се кретаријата жена.

Не могу да пропустим а да не изјавим да је Савез изгубио у минулим годинама другове Николу Марчетића и Саву Ковачевића, за којима морамо дубоко зажалити. Ми смо такође из управе изгубили још два друга, који су стицајем прилика отпали из Управе. Према томе, другови, видите да је управа била непотпуна. Гл. Рад. Савез, као централна инстанца, морао је много да ради. Улога његова је била тешка, и то у толико тежа што се организације и Већа не одзивају према њему у потребној мери. Главни Раднички Савез је по нужди представљао у појединим организацијама.

Ма колико да је Гл. Р. Савез радио и урадио у минулим годинама, по моме уверењу мало је урадио. У нашем покрету се најмање води рачуна о просветној улози. Погледајте у извештај, па ћете се згранути како се мало растура наша штампа. Затим како поједине централе стоје у погледу растурања штампе. Ти синдикати надају у велику грешку када овако олако схватају ту јаку страну нашег рада, без кога се не може да замисли јак синдикални покрет. Конгрес треба да води рачуна о овим стварима. Као год што се води рачуна о штрајку и тарифној политици, тако се исто мора водити рачуна и о просвећивању. Нужно је да се на овом конгресу баца мало више светлости на ове напомене које сам изнео. Наша синдикална већа су веома немарна према Савезу. Што се тиче ревизије, она је врло непотпуна. Већа хоће у последње време да се локализују. Некада смо у томе погледу боље стајали. Ја знам да се на то сад више полаже, али се отуда са мање успеха изађе.

После ових ратова наш је покрет у знаку бујања. Наши синдикати имају да докажу, колико су способни за живот и за напредак, колико су способни да очувају старе тековине и да задобију нове. Ја вас молим да објективно критиком дате материјала и услова за рад новој управи.

Председник чита телеграм који ће се упутити интернационали. Конгрес приима. Затим председник извештава конгрес да је добијен телеграм од другова штрајкаша из Ласковца. (Конгрес бурно поздравља штрајкаше). Председник чита телеграм, који ће се упутити штрајкашима. Конгрес приима.

Огласи се примају по умереној цени.

гове остатке из којих се није могло сазнати ни ко је избацише на врата.

Настаде граја и гужва. На трибину се попе граф Клена. Урлање се сада претвори у клицање, и када се све утиша, говорник поче:

— Другови, ми ћемо видети да ли вам у жилама тече крв. Ми морамо присталице Републике помлатити, њихове удове помлатити и могове просути.

Те рече изазваше буру одобравања. Стара сала се љуљала из те меља, и дебела прашина која је падала са прљавих зидова и црвоточних греда покри збор као какав мрачни облак.

— Наставиће се —

Наш велики борац Лијкнехт рекао је: *Кад пролетер да свој марјаш за буржоаску штампу он онда врши издају према радничкој класи. У овим речима има много више дубине него што се на први поглед чини. Буржоаска штампа, нарочито жушта, то је ојдров који разједа и разгриза велики пролетерски организам. Напоље с њом, пошто нам она ништа не треба! Радничке Новине јузурају својим читлаоцима све што један журнал треба да им јузури.*

Љубав међу народима

— Шта каже стари Доситеј —

„Моја ће књига бити за свакога који разумева наш језик и ко с чистим и правим срцем жели ум свој просветити и нараве побољшати. Нећу ни мало гледати ко је кога закона и вере, нити се то гледа у данашњем веку просвештеном. По закону и вери сви би људи могли добри бити. Сви су закони основани на закону јестества (природе). Ни један закон на свету не вели: чини зло и буди неправедан, но на прошив сви, што и' је гођ, налажу и заповедају: никој никаква зла не шворити и љубити правду.

„Кад ће нестати мржење и вражда (непријатељство) на земљи! Кад ће срце наше доћи у своју природну доброту, да у лицу сваког себи подобног човека позна брата свога, нит' мислети, нити питајући: које је вере и закона... О наше детињске памети! Браћо, људи, познајмо један пут нашу неправду! Како можемо ми изискивати од другог оно исто које кад би други од нас изискивали, велика би нам се неправда чинила! Познајте један пут сву силу ови' речи, — просте су и блажене и не требају никаква толмачења: што год хоћете да вам чине други људи, чините и ви то њима. А шта би ми ради да нам други чине? Да нас пуштају с миром живити у нашем закону, да нам не чине никаква зла, да нам опраштају наше слабости и погрешке, да нас љубе и поштују и да нас помогну у потреби нашој. То исто и ми смо дужни свима људма на свету. Ово је сав закон и пророци. Свака наука, која је овој противна, узнемирује људе, узрокује вражду и свако зло...“

(Дела Доситеја Обрадовића, петом државно издање 1911, страна 5).

СИНДИКАЛНИ ПРЕГЛЕД

Једна паметна наредба

Пре кратког времена управник војно-техничког завода у Крагујевцу издао је своју наредбу поводом једне пашквиле коју је добио од једног анонимног писца.

Текст те наредбе вредно је саопштити:

„Један мрачан тип упутио ми је једну пашквилу одавде из места.

Њему и свима типовима његове багре изјављујем: Да ја по пашквилама никад ништа не радим и да су за мене пашквиланти најодвратнији типови. Ко шта има да достави нека изађе часно и поштено са пуним потписом својим, како правило и прописи наређују, па ће свакија представка бити правично оцењена.

Гађати своје другове из бусије не само да је кукавичлук, већ је то подлаштво последње врсте.“

Ми се са горњом наредбом потпуно слажем.

Желети је само да управник војно-техничког завода остане стално доследан својој наредби. И као год што овакво мишљење има о пашквилама који припадају радничком staleжу, тако исто гледиште треба да има и према оним пашквилама и доставама које долазе од велике господе, било са политичке стране из вароши, било са ма каквих других места.

На жалост искуство из прошлости у војно-техничком заводу говори нам да је фабрика од вајкада била легло пашквилантских подвала и подметања. Не бирају се средства да се циљ постигне. Ту се ангажују политички прваци, пишу се пашквиле министарству војном, дивизији и т. д., само да се некое врат скра.

Наши другови од оваквих срамних подвига највише су излагани непријатности и гоњењу.

Хоће ли и у будуће овако бити, видећемо.

Штрајк папучарских радника

У Београду 24. маја папучарски радници, њих 57 на броју, ступили су у штрајк. Повод за штрајк је тај, што послодавци нису хтели

усвојити захтеве по којима би се од сада за израду једног пара папуча имало плаћити 10 п. д. више. Солидарности у штрајкује јединствена, јер од толиког броја штрајкача нема ни једног штрајкобрехера. И остали услови у тој браници рада добри су, те према томе јуна победа овог штрајка осигурана је.

Синдикални огласи

Подбор Савеза Дрводелских Радника позива све поверенике из радионица, а где нема повереника, нека дође из сваке радионице по један друг на конференцију у четвртак 5. јуна у 6½ сати по подне у савезни стан. — Управа.

Последњи час

Вивијанијев кабинет

После срамног и нечуеног пада Рибовљевог кабинета Поенкаре је опет позвао Вивијанија, који је овога пута врло брзо саставио свој кабинет. Он је овако конституисан: Председник и министар спољних послова. Вивијани; правде: Бјенвени Мартен; унутрашњих послова: Малви; просвете: Огањер; финансија: Нулан; војни: Месими; морине: Готје; колонија: Рајно; трговине: Томзон; јавних радова: Ренул; земљорадње: Фернан-Давид и социјалног старања: Куајба.

По саставу овај кабинет није онај који би левица желела. Пет чланова кабинета присталице су трогодишњег војног рока. А Вивијани је, као што је познато, при првом саставу кабинета, покушао да двосмисленим формулама избегне дефинитивно решење питања о трогодишњем војном року.

Та двосмисленост и сад није уклоњена. Поенкаре опет није хтео позвати Комба; питање је како ће се сад Вивијани држати. Хоће ли водити рачуна о жељама председника републике и руског „савезника“ или о расположењу француског народа и парламента? од тога зависи, развој политичких догађаја у Француској, а тако исто и ван новог кабинета.

Балкан у пламену

Цео јужни крај Балкана поново је захваћен ратним пожаром. По Албанији се воде крваве борбе између устаника и последњих остатака кнежевих присталица и међународне жандармерије; а Грчка се припрема за нову ратну авантуру; већ је поднела ултиматум Турској.

Безумна политика насиља и утамањивања која се у свима балканским државама води после рата већ доноси плода. Због насиља, која су вршена над Грцима у Тракији, а затим у Малој Азији, у Грчкој се осетило јако узбуђење. И после једног претећег говора Веницелосовог у парламенту, дошла је предаја ултиматума и припремање флоте...

Ситуација је озбиљна, судбоносна. Цео Балкан може угасити у нова крвопролића, поново ставити на коцку своју судбину. А вести које долазе нису ни мало утешне:

Драч, 2. јула. Устаници су јутрос у 4 часа напали на Драч. Од тог тренутка непрестано се чује жива пушчана и топовска ватра. Ситуација је испрва била озбиљна, али се убрзо изменила у корист бранилаца вароши.

Рим, 2. јуна. Агенција Стефани има телеграм из Драча у 1 с. 26. м. по подне, да се борба која је јутрос отпочела још продужује. На пуковника Томсона који је изишао до предстраже пуцали су устаници и убили га.

Рим, 2. јуна. Агенција Стефани има телеграм из Драча, да је око 4 сата по подне настао прекид борбе. Међутим виде се две масе непријатељске на кратком одстојању. Постоји плашња од новог напада. Мртвих и рањених има врло много. Кнез је позвао из Љеша у помоћ Миридите.

Атина, 2. јуна. Крстарица „Хелис“, купљена недавно у Америци кренула се за Грчку.

Цариград, 5 јула. Шест топовских чамаца, поручених у Француској, прислели су у Дарданеле.

У издању Социјалистичке Књијаре изашле су нове књиге:

К. Маркс: Револуција и Контра-револуција у Немачкој. Цена 1 дин.

Д. Туцовић: Јединство покрета. Цена 0-20 п. д.

Д. Лангачевић: За Рударе. 0-10 п. д.

Организацијама и продавцима 30% рабат. Поруцибине се врше само за гошћом или долашћом. 3-10

ОСТРВО ПИНГВИНАЦА
37
КЊИГА V.
Ново доба — Шатиљон
ПЕТА ГЛАВА
Принц од Босеноа.

Побожни отац Агарик сазивао је народне зборове да би потхрањивао агитацију. Дневно су драконијд приређивали по два или три збора у каквом кварту Алке, и нарочито у предграђима где је живео сиромашан народ. Желели су да придобију мале људе који су били најмногбројнији. У мају био је приређен у једној старој сали, у срцу најмногљуднијег предграђа Алке, је дан леп збор на које је било пуно жена које су седела пред вратима, и деце која су играла у двористи. По оцени републиканаца било је на том збору две хиљаде лица, по оцени дракофила — шест хиљада. Ме-

ТРАЖЊА

Тражимо рођеног брата **БОКУ МЯК-СИМОВИЋА**, берберина, из Ченеја (Баната), који ради дуго година у Србији свој занат, за кога већ одав но ништа не знам. Бићу веома захва-лан свакоме брату Србину и осталом Словену, који би што знао за њега да ми то јави на доњу адресу.

22.-V.-1914. г.
Детроит.
Адреса:
Богдан Максимовић
Russel str. 1180
Detroit Mich
Nord America 187,4—4

СТЕЧАЈ

Општини града Београда потре-бан је један инжењер за шефа са-обраћајног одељења њене Техничке Управе.

У надлежност овога одељења у главном долази израда сваке врсте калдрма и друмова као: Дрвеном, каменом, асфалтом, макадамом и осталим материјалом, као и израда планова и предрачуна за те послове.

Кандидат треба да испуњава услове прописане законом о устројству Ми-нистарства грађевина за инжењере и подобност за извођење послова који долазе у надлежност овог оде-љења Техничке Управе.

Плата је до 7500 дин. на годину, без права на приватну праксу.

Пријаве за ово место примаће се у Суду општине града Београда до 15. јуна т. г. закључно.

Уз пријаву треба поднети доку-мента о школовању и проведеној пракси.

Од Суда општине града Београда, 23. маја 1914. год. АБр. 10382., у Београду. 190,2—3

СРЕБРНИ САТ ЗАТВОРЕН

Анкер . . . Дин. 20
Цилиндер . . . 15
Никлен . . . 9

Тражите илустрован ценовник

ПЕТРА М. ЗАРИЋА
Београд — Теразије

134,3—10

2 шегрта

потребује ли-марска радња и то из унутрашњости Србије или из ново ослобођених крајева; услови: 3 године учење заната. Ученик имаће стан и храну, морају бити стари 14 год. и писмени.

Јован Сремац и Син
Краљ. Срп. Двор. Лимари.

Радница вична шивењу му-шког рубља, може добити стално место у приватној кући, са добром наградом, обратити се на Телефон бр. 13 44. 191,2—2

ШЛОСЕРСКА РАДИОНИЦА

Снабдевена свима савременим ала-тима за 6 радника, а има места за 10 издаје се под кирију одмах.

Алат на откуп у месечним ратама.

Рефлектант који могу дати га-ранције нека се изволе обратити на уредништво овог листа под знаком „Будућност“.

182,5—5

Другови и другарице!

Стављамо Вам до знања да смо од 1. маја тек. год. отворили радњу **ГОТОВОГ МУШКОГ, ЖЕНСКОГ И ДЕЧИЈЕГ ОДЕЛА** као и велики избор штофова за поруџбину.

Радња се налази на сред Теразија

Краља Милана ул. бр. 37. (до Браће Марковића, обућаре).

Снабдевена је тако да ће сваки добити што буде захтелео. — Услуга брза а цене солидне.

За унутрашњост шаљемо уз доплату, а ако се не допада примамо натраг.

Надамо се да нас нећете заборавити и да ће те нас Вашом посетом удостојити. Остајемо

С другарским поздравом

БЕНВЕНИСТИ И МАНДИЛОВИЋ

дугогодишњи

трг. помоћ.

крој. радн. к

136,5—10

ДРВАРСКА РАДЊА

Миће Петровића и Милисава Николића

(НА САВИ)

има једну већу партију Шлеског угља за индустријску употребу и продаје исти по врло јефтиној цени.

Потпуно суве **Ердељске чамовине**, **Штајерске боро-вине** и **Славонске растовине** — за столарску употребу.

Дрва за гориво букова и церова прве класе.

Једру нову **МОТОРНУ ТЕСТЕРУ** (8 коњски снага јачине) за сечење дрва — продаје јефтино и под повољним условима. —

192

ТЕЛЕФОН БРОЈ 1184.

1—15

ЧАСОВНИЧАРСКА И ЈУВЕЛИРСКА РАДЊА

МИЛАНА К. ПЕТРОВИЋА

Краљ Милана ул. бр. 83.

преко пута Официрског Дома и Официрске Задруге.

Добила је велику партију железничких сатова са тро-годишњом гаранцијом

Сат Етерна никл отворен . . . Дин. 23
Сат Инвар никл затворен . . . 38
Сат Инвар никл отворен . . . 30
Сат Лонжин никл затворен . . . 38
Сат Лонжин никл отворен . . . 32

Сат никл отворен обичан са годишњом гаранцијом од дин. 5 до 20.
Сат никл затворен са 3 капка од дин. 7 до 24.

Сат никл отворен од 8 дана навијају-ћи од дин. 9 до 12.
Сат никл затворен у 8 дана навијају-ћи од дин. 14 до 18.

Скрећем пажњу да сам добио велики избор зидних сатова са шлифованим стаклима и без сваке конкуренције у цени.

Буднике од дин. 4 до 18 са годишњом гаранцијом.

Сајцијама и златарима изве-сан рабат.

145,5—10

Има велики избор **накита** у злату и сребру, дубле право са писменој гаранцијом.

Прстен златан женски са 1 каменом 8 дин.

Прстен у разним фазонима од дин. 12 до 20.

Прстен златан са 1 дијамантом од дин. 16 до 30.

Прстен златан са дијамантима од дин. 36 до 70.

Минђуше од злата обичан камен од дин. 10 до 14.

Минђуше од злата са 1 дијамантом од дин. 40 до 90.

Златних женских ланчева дугачких за српску и немачку ношњу од дин. 130 до 195.

Брезлетне златне од дин. 30 до 75.

Брезлетне златне са дијамантом од дин. 70 до 115.

Сатова женских златних од дин. 60 до 180.

Исте ствари продајем са скромном зарадом. Сајцијама и златарима изве-сан рабат.

Исте ствари продајем са скромном зарадом. Сајцијама и златарима изве-сан рабат.

Исте ствари продајем са скромном зарадом. Сајцијама и златарима изве-сан рабат.

ДУШАН В. ПЕШИЋ

Теразије I. — БЕОГРАД — Телефон 1026.

ПРЕПОРУЧУЈЕ ВЕЛИКИ ИЗБОР

ПАНАМА ШЕШИРА
СЛАМНИХ ШЕШИРА

НАРОЧИТО СКРЕЋЕМ ПАЖЊУ ДРУГОВИМА

НА ПАРТИЈУ ЈЕВТИНИХ
СЛАМНИХ ШЕШИРА

155,6—10

Продаја залога

Београдска Заложна Банка продаваће у својој кући Добричина ул. бр. 8. све оне залоге којима је рок про-текао 31. марта ове године.

Продаја ће почети 25. јуна т. г. и трајаће док се сви предмети не продаду.

Залог за продају биће изложене на углед у лица-ционој сали банчине куће 22. Јуна т. г. од 9—12 пре и од 3—5 часова по подне.

Залогачи могу продужити рок залогима или их отку-пити најдаље до 17. Јуна закључно, пошто се после тога рока неће моћи никоме залог регулисати.

Маја 1914. год.

Београд.

183,4—5

УПРАВА

ДРОГЕРИЈА „ВАРДАР“

Краља Милана ул. 70
Преко пута новог Двора
— Телефон 21-70 —

Препоручује своје стовариште свију хемијских препарата, овдашњих и страних специјалитета, као и велики избор парфимерије.

120, 12—150

Поруџбине извршује брзо и тачно.

ТРИКОФИЛИНА

(TRICOPHYLINA)

Доктора Л. ФЕРКО, лиферанта Кр. Талијан. Двора из Милана на основи гаса (петролеума)

јединствено и у целом свету признато као најбоље средство за рашћење косе и против њеног опадања, а лечи савршено од перути и даје коси диван сјај.

Добија се у свима Дрогеријама, Апотекама, бо-љим трговинама и берберницама.

174,4—30